

'Voetstap der blanken' Weegbree

Achtergrondinformatie

Er zijn vijf inheemse weegbreesoorten: hertshoornweegbree, zeewegbree, smalle weegbree, grote weegbree en ruige weegbree (deze heeft paarse meeldraden). De eerste twee soorten komen vooral langs de kust voor, de laatste vooral langs de grote rivieren en in Limburg. De smalle en de grote weegbree zijn beide zeer algemeen; die twee worden verder besproken. De smalle weegbree (*Plantago lanceolata*) heeft lange, smalle lancetvormige bladeren. De grote weegbree (*Plantago major*) heeft grote, eironde bladeren.

We vinden de weegbree langs wegen (weegbree = wegbree) en paden, op braakliggende grond, ruderaal terreinen, in gazons en op dijken. De grote weegbree is een wereldwijd verspreide plant. Oorspronkelijk kwam hij alleen voor in Europa, maar door de wereldbereizende Europeanen is hij over de gehele wereld verspreid. Het verhaal gaat, dat de Noord Amerikaanse indianen hem de 'voetstap der blanken' noemden, want overal waar de blanken zich vestigende verscheen na enige tijd deze plant ook. De grote weegbree is een echte tredplant, d.w.z. dat hij goed tegen betreding kan. Vandaar dat hij vaak groeit langs wegen en paden en in gazons waar veel op gelopen wordt. De smalle weegbree groeit meestal op iets betere grond dan de grote, vooral midden in weilanden.

De bladeren staan in een wortelrozet; ze groeien in een krans op de penwortel. Er is dus geen bladstengel. Meestal liggen ze plat op de grond, onbereikbaar voor de maaimachine. De bladeren zijn parallelnervig, d.w.z. de nerven lopen evenwijdig aan de bladrand. In de nerven lopen de vaatbundels (transportkanalen voor het sap; de waterleiding van de plant).

De penwortel gaat diep de grond in. Daardoor is het moeilijk om de plant in zijn geheel uit de grond te trekken. Meestal breekt de wortel af en het resterende stuk groeit dan weer uit tot een nieuwe plant. Weegbreesoorten zijn windbloeiërs, het stuifmeel wordt

Smalle Weegbree

dus door de wind verspreid. Daarom steken de stampers en meeldraden ver uit de bloem.

De meeldraden van de smalle weegbree zijn geel/wit, die van de grote witachtig. Soms verzamelen bijen wel eens stuifmeel op de weegbree's. De bloemen zelf zijn onopvallend groen of bruin van kleur. Ze staan in lang gesteelde aren. De grote weegbree heeft langgerekte aren, de smalle weegbree heeft eivormige aren. In een aar worden eerst de stampers rijp en later de meeldraden. Hierdoor kan er dus geen zelfbestuiving optreden, m.a.w. een stamper kan niet bevrucht worden door stuifmeel van dezelfde bloem.

De zaden zitten in een doosvrucht. Met vier of meer tezamen. Ze vormen een belangrijk wintervoedsel voor o.a. mussen en vinken. Ook kanaries zijn er dol op.

Voor de bladeren van de grote weegbree worden veel als konijnen- en caviavoer gebruikt. De Chinezen gebruiken deze bladeren om wonden mee te genezen. Op een verse wond wordt eerst de ruwe onderkant van het blad gelegd en later, als de wond enigszins is geheeld, de gladde bovenkant. Sommige mensen gebruiken weegbreeblad tegen brandnetelpijn. In de volksgeneeskunst worden gekneusde bladeren gebruikt op bijen- en wespensteken.

Grote Weegbree

Lessuggesties

- Pluk een weegbreeblad, vouw het om en trek het voorzichtig uit elkaar. De vaatbundels worden als dunne draadjes zichtbaar. Dit is een aanleiding voor een gesprek over transport in de plant.
- Bekijk een weegbreeblad en laat de kinderen alle onderdelen benoemen.
- Meet een aantal weegbreebladeren van beide soorten en verwerk de meetresultaten in een grafiekje.
- Gebruik weegbreebladeren om af te drukken. Smeer daartoe de achterkant van het blad in met inkt of verf en druk het blad af op een vel papier.

Werkblad buiten

- Zoek een weegbree. Welke weegbree is het? (De grote weegbree heeft brede bladeren, de smalle heeft lange, smalle bladeren.)

- Hoe heeft de weegbree zijn bladeren?

- Zie je nog andere planten die hun bladeren op dezelfde manier hebben?

- Ken je deze planten?

- Bloeit de weegbree?

- Welke kleur heeft de bloem?

- Zie je insecten op de bloemen?

- Heb je een idee waarom wel of niet?

- Staan er nog andere in het grasveld?

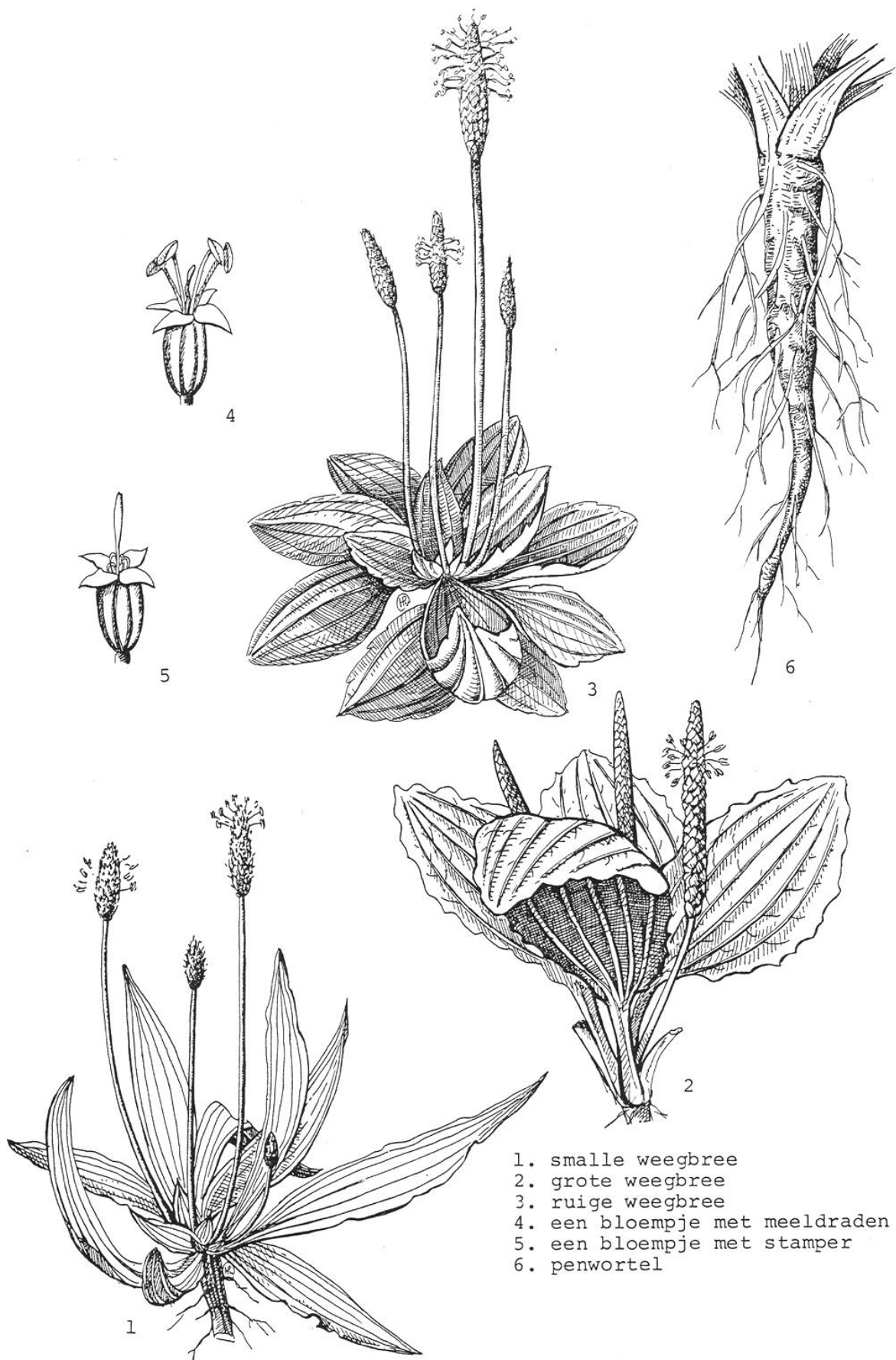
- Groeit de weegbree overal evenveel in het gazon?

- Waar groeien de meeste weegbreeplanten?

- Weet je nog andere plaatsen waar de weegbree nog meer groeit?
Beschrijf ze eens.

- Teken een blad van jouw weegbree hieronder na.

1. smalle weegbree
2. grote weegbree
3. ruige weegbree
4. een bloempje met meeldraden
5. een bloempje met stamper
6. penwortel